

Sygn. akt I Ns 749/14

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lutego 2015r.

Sąd Rejonowy w Olecku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Katarzyna Jakubowska

Protokolant: sekr. sądowy Andrzej Kossakowski

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2015 r. w Olecku na rozprawie

sprawy z wniosku R. K.

z udziałem (...) S.A. w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

I. wniosek oddalić

II. koszty postępowania wnioskodawca oraz uczestnicy postępowania ponoszą każdy w zakresie związanym ze swoim udziałem w sprawie.

SSR K. J.

Sygn. akt I Ns 749/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawca R. K. wniósł w dniu 27 lutego 2014 roku wniosek o ustanowienie służebności przesyłu na prawie własności nieruchomości stanowiących działki o nr (...) w obrębie K., gmina Ś., powiat O., dla których Sąd Rejonowy w Olecku IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW (...), na rzecz (...) S.A. w L., polegającej na:

- a) prowadzeniu przez przedmiotową nieruchomość odcinka linii elektroenergetycznej SN 15kV o długości ok. 1800 m, w tym posadowieniu 25 stanowisk słupowych i przesyłu nim energii elektrycznej
- b) dostępie uczestnika do urządzeń przesyłowych w celu przeprowadzenia inspekcji ich stanu, usunięcia wszelkich usterek i awarii, a także konserwacji i remontów, w tym wymiany zniszczonych i zużytych elementów urządzeń, jak również ich obudowy,
- c) prawie przejazdu/przejścia przez nieruchomość, wraz z niezbędnym sprzętem, celem dostępu do urządzeń,
- d) ograniczeniu uprawnień wnioskodawcy w pasie eksploatacyjnym o szerokości 5 metrów w obie strony od osi sieci poprzez zakazanie mu wznoszenia w tym obszarze jakichkolwiek budynków i budowli, prowadzenia prac ziemnych, istotnej zmiany ukształtowania oraz przeznaczenia terenu jak też dokonywania nasadzeń, a to na czas nieokreślony, za wynagrodzeniem w kwocie 200000 zł.

W uzasadnieniu podniósł, iż będące przedmiotem postępowania działki nabył w dniu 25 listopada 2010 roku od działającej w imieniu Skarbu Państwa Agencji Nieruchomości Rolnych. Na nieruchomości znajduje się linia

energetyczna 15 kV, należąca do uczestnika postępowania. W dniu 11 lutego 2013 roku wnioskodawca zwrócił się do uczestnika o polubowne ustanowienie służebności przesyłu. (...) SA w piśmie z dnia 6 czerwca 2013 roku stwierdziła, że służebność przesyłu już zasiedziała.

Wnioskodawca, powołując się na treść wyroku SN z dnia 9 grudnia 2009 roku, IV CSK 291/2009 podniósł, iż w jego ocenie nie doszło do zasiedzenia służebności, a zatem celowe jest jej ustanowienie za odpowiednim wynagrodzeniem.

/k. 2-7/

Uczestnik postępowania (...) S.A. w L. w odpowiedzi wniósł o oddalenie wniosku i zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazał, iż ustanowienie służebności przesyłu nie jest konieczne, gdyż uczestnik dysponuje już trwałym tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości w postaci zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, ewentualnie służebności przesyłu. Wywodził, iż poszczególne odcinki linii SN 15 kV O.-P. została wybudowana i podłączona do sieci w okresie od 18 sierpnia 1962 do 02 kwietnia 1981 roku. Wówczas poprzednik uczestnika – Skarb Państwa – wszedł w posiadanie służebności, a co za tym idzie – poprzednik prawny uczestnika Zakład (...) Sp. z o.o. - zasiedział ją w całości najpóźniej w dniu 03 kwietnia 2001 roku /w przypadku ustalenia złej wiary – 3 kwietnia 2011 roku, a w sytuacji, gdyby właścicielem nieruchomości w okresie do dnia 01 lutego 1989 r. był Skarb Państwa – z dniem 01 lutego 2009 roku/.

Z ostrożności procesowej zaprzeczył wysokości żądanego za ustanowienie służebności wynagrodzenia.

/k. 41 – 50/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

R. K. jest właścicielem nieruchomości składającej się z działek o nr geodezyjnych 220/5, 220/7, 225/8 i 225/9 w miejscowości K.. Przedmiotową nieruchomość nabył na podstawie sporządzonej w formie aktu notarialnego umowy sprzedaży od Skarbu Państwa – Agencji Nieruchomości Rolnych w dniu 25 listopada 2010 roku. Przedmiotowa nieruchomość pierwotnie stanowiła własność Skarbu Państwa – w latach 60-tych była w zarządzie PGR J., następnie została przejęta przez (...) Ś.. Decyzją Wojewody (...) z dnia 27 listopada 1992 roku grunty zostały przekazane Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Na nieruchomości posadowione są odcinki elektroenergetycznej linii napowietrznej SN 15 kV O. – P., stanowiące własność uczestnika postępowania w postaci:

1. Odcinka linii SN 15 kV O. – P. odgałęzienie do stacji ST 4-401 K. – na działce (...),
2. Odcinka linii SN 15 kV O. – P. – wybudowany do zasilania stacji ST 4-428 PGR S. od odgałęzienia do stacji ST 4-401 K. – na działkach (...)
3. Odcinka linii SN 15 kV O. – P. – wybudowany jako linia SN 15 kV S. – P. na działce (...),
4. Odcinka linii 15 kV O. – P. – linia SN 15 kV odgałęzienie do stacji ST 4- (...) K. kol.3 – na działce (...).

Odcinek ad. 1 został wybudowany w 1962 roku, w okresie powszechnej elektryfikacji. Odcinek ten nie zmienił swego przebiegu poza tym, że w 1990 roku został przedłużony, łącząc się w nieco innym punkcie z linią na odcinku wybudowanym do zasilania stacji ST 4-428 PGR S..

Odcinek ad.2. został wybudowany na podstawie projektu z 25 stycznia 1962 roku, również w 1962 roku – od istniejącej już wówczas linii wskazanej w pkt. 1. Odcinek został odebrany protokołem ze sprawdzenia technicznego wybudowanych urządzeń energetycznych z dnia 18 sierpnia 1962 roku. Przebieg odcinka nie uległ w późniejszym okresie żadnej zmianie.

Odcinek z pkt. 3 został wybudowany w 1972 roku, a po wybudowaniu został odebrany protokołem ze sprawdzenia zgłoszonych do przyłączenia do sieci urządzeń elektrycznych z dnia 26 czerwca 1972 roku. Przebieg odcinka nie uległ w późniejszym okresie żadnej zmianie.

Odcinek ad. 4. Został wybudowany w 1981 roku na podstawie projektu elektryfikacji gospodarstwa indywidualnego odbiorcy i po wybudowaniu odebrany protokołem ze sprawdzenia zgłoszonych do przyłączenia do sieci urządzeń elektrycznych z dnia 02 kwietnia 1981 roku. Przebieg odcinka nie uległ zmianie, w 1990 roku dokonano jedynie korekty kierunku przewodów na odcinku od słupa do linii głównej/.

W 1990 roku doszło do remontu linii elektroenergetycznych jednakże zachowano dotychczasowy przebieg trasy linii.

/dowód: wykaz środków trwałych – k. 105, projekt – k. 108, zgłoszenie –k. 109-110, protokół – k. 111 – 112, mapy – k. 113, 114, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122,128, 138, 150, 160, dokument – k. 123, 161 – 172, decyzja – k. 181, protokół – k. 182 – 184, rejestr – 186 – 188, informacja – k. 190, 191, projekt – k. 124-125, protokół – k. 126, 127, 129, zeznania świadka J. S. – k. 139-140, uzgodnienie – k. 146, informacja – k. 147, akta KW OL1C/00002036/6 i OL1C/00040863/o/

Na podstawie zarządzenia Ministra Przemysłu z dnia 09.07.1993r. podzielono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w B. oraz przekształcono je w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w B.. Dnia 12.07.1993r. sporządzono akt przekształcenia. W stanowiącym załącznik do zarządzenia wykazie składników majątkowych przekazywanych do (...) S.A. ZE B. wymienione zostały:

Stacje

1. B. 220/110/30/15 kV – w zakresie rozd. 220 kV i trafo 220/110 kV
2. E. 220/110/15 kV – w zakresie rozd. 220 kV i trafo 220/110 kV

Linie 220 kV:

1. Linia 220 kV O. – E. – 91,90 km
2. Linia 220 kV B.-Roś – 54 km

(dowód: dokumenty k. 62-63, 64-76, 77).

W dniu 30 czerwca 2007r. wniesiono aportem do (...) sp. z o.o. w B. składniki majątkowe dotychczasowego podmiotu - Zakładu (...) S.A. W 2008r. doszło do zmiany nazwy tegoż podmiotu na (...) spółka z o.o. w B., a następnie do jej przejęcia przez uczestnika postępowania (dowód: dokumenty k. 92 – 101, 102-103, 56-61).

W lutym 2013 roku wnioskodawca zwrócił się do uczestnika z wnioskiem o ustanowienie w drodze umowy służebności przesyłu. Korespondencja między stronami trwała do 21 stycznia 2014 roku, Kiedy to (...) S.A. ostatecznie stwierdziła, iż nie widzi podstaw do uwzględnienia dochodzonych roszczeń. Podstawą odmowy uwzględniani wniosku było stwierdzenie, że spółka nabyła służebność przesyłu w drodze zasiedzenia.

/dowód: pismo – k. 13/

Powyższy stan faktyczny ustalony został w oparciu o przedłożone przez uczestnika dokumenty, których wiarygodności strona przeciwna nie kwestionowała, akta ksiąg wieczystych, informacje uzyskane z Agencji Nieruchomości Rolnych i ze Starostwa Powiatowego w O. oraz zeznania świadka J. S., który jednoznacznie potwierdził daty budowy poszczególnych odcinków linii.

Nadmienić należy, iż wnioskodawca również nie kwestionował twierdzeń strony przeciwnej odnoszących się do dat powstania linii elektroenergetycznej.

Sąd zważył, co następuje.

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem za zasadny uznać należy podniesiony przez uczestnika postępowania zarzut zasiedzenia służebności przesyłu /służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu/.

Konstrukcja prawna służebności przesyłu została wprowadzona z dniem 3 sierpnia 2008 r. w art. 305¹ – 305⁴ kc. Intencją wprowadzenia tych przepisów było potwierdzenie dotychczasowej praktyki orzeczniczej, która przyjmowała możliwość ustanowienia na nieruchomości służebności gruntowej, pozwalającej przedsiębiorcy na korzystanie ze znajdujących się na niej urządzeń przesyłowych /służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu”/.

Rozróżnić zatem należy dwie konstrukcje: służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu /przed 3 sierpnia 2008 r./ i służebność przesyłu. Treść ich jest analogiczna, a jedyną odmiennością jest ich podstawa prawna. Bez wątplenia jednak możliwe jest zasiedzenie zarówno służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jak i służebności przesyłu, a przesłankami w obu wypadkach są: samoistne posiadanie służebności polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu bądź służebności przesyłu oraz upływ oznaczonego w ustawie czasu, czyli 20 lub 30 lat /do dnia 1 października 1990 roku było to odpowiednio 10 i 20 lat/ w zależności od tego, czy posiadacz służebności był w dobrej, czy w złej wierze, przy czym dla ustalenia tej drugiej przesłanki znaczenie ma nie wiedza posiadacza o tym, kto jest właścicielem obciążonej nieruchomości, ale jego przekonanie co do tego, czy przysługuje mu wykonywane prawo /vide: wyrok SN z 19 maja 2004 r., III CSK 496/02/.

Bezspornym w niniejszej sprawie jest to, że posiadanie służebności przedmiotowych urządzeń elektrycznych nie zostało nigdy przerwane /przemawia za tym także domniemanie ciągłości posiadania wyrażone w art. 340 kc/.

Sieć elektroenergetyczna została w przeważającej części wybudowana i oddana do użytku najpóźniej do 1981 roku /część linii powstała już w latach 1962 i 1962/. W 1990 roku miała miejsce zmiana przebiegu niewielkiego zakresu linii na odcinku wybudowanym do zasilania stacji ST 4-428 PGR S..

Inwestycja polegająca na budowie sieci elektroenergetycznej na nieruchomości wnioskodawcy była prowadzona jako skutek ustawy z dnia 28 czerwca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (Dz. U. z 1954 r., Nr 32, póź. 135 ze zm.). Obowiązujące wówczas regulacje prawne nie wymagały zgody właściciela nieruchomości, na której miały zostać postawione słupy energetyczne i miała przebiegać linia energetyczna. Wymieniona ustawa stanowiła również podstawę do późniejszego korzystania z urządzeń elektroenergetycznych oraz ich konserwacji.

Okoliczność ta wskazana we wniosku nie była kwestionowana przez wnioskodawcę.

Z treści art 4 ww. ustawy wynika, że we wsiach lub osiedlach, objętych zarządzeniem o powszechnej elektryfikacji osobom posiadającym odpowiednie upoważnienie właściwego przedsiębiorstwa elektryfikacji rolnictwa przysługuje prawo wstępu na posesje i do budynków, dokonywania tam oględzin i pomiarów oraz wykonywania robót i zakładania urządzeń, jakich wymagać będzie powszechna elektryfikacja, zaś właściciel, użytkownik, dzierżawca, najemca, posiadacz lub zarządca budynku albo posesji obowiązany jest umożliwić wstęp i wykonanie ww. czynności. Powołane przepisy, stanowiły prawną podstawę wejścia w posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe. Zgodnie natomiast z orzecznictwem (postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 roku, I CSK 171/08 postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 8 stycznia 2009 roku, I CSK 265/08, L.) w sytuacji gdy zakład energetyczny był uprawniony na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 czerwca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli do założenia na gruncie osób trzecich urządzeń oraz do wejścia na ich grunt celem dokonywania oględzin i pomiarów, a właściciel gruntu był obowiązany umożliwić wstęp i wykonanie czynności, to zakład ten miał usprawiedliwione podstawy do przekonania, że przysługuje mu odpowiednie prawo do władania nieruchomością. W związku z tym posiadanie poprzednika prawnego wnioskodawcy ocenić należało, jako posiadanie w dobrej wierze, gdyż miał on

usprawiedliwione podstawy do przekonania, że przysługuje mu odpowiednie prawo do władania nieruchomością, w szczególności prawo do władania nią w zakresie przysługującej mu ustawowo służebności przesyłu. W konsekwencji należało uznać, iż poprzednik prawny wnioskodawcy Skarb Państwa - Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...), a jeszcze wcześniej – przed 25.09.1981r. (data wejścia w życie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych) – Skarb Państwa - Zakłady (...) - pozostawał w dobrej wierze w zakresie korzystania z trwałego i widocznego urządzenia (art. 7 k.c.).

Właścicielem nieruchomości obciążonej do 25 listopada 2010 roku był Skarb Państwa. Okoliczność ta nie wyłącza jednak możliwości stwierdzenia, iż doszło do zasiedzenia służebności, z tym zastrzeżeniem, że bieg terminu zasiedzenia linii przesyłowej znajdującej się w zarządzie przedsiębiorstwa państwowego, przebiegającej po działce stanowiącej własność Skarbu Państwa, będącej w zarządzie innej państwowej osoby prawnej, nie mógł rozpocząć się przed dniem 5 grudnia 1990 r. /vide: postanowienie SN z 4 lipca 2014 roku, II CSK 551/13/ - z tym bowiem dniem prawo zarządu istniejące po stronie państwowych osób prawnych w stosunku do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa przekształciło się z mocy prawa w prawo użytkowania wieczystego.

Wyjaśnić należy, iż z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Zmiana art. 128 k.c. dokonana tą ustawą nie spowodowała jednak przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym - z mocy przepisów kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych - uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostających w ich zarządzie w dniu wejścia w życie tej ustawy. Dopiero w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464) uregulowano, że: "grunty stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy (związku międzygminnego), z wyjątkiem gruntów Państwowego Funduszu Ziemi, będące w dniu wejścia w życie ustawy w zarządzie państwowych osób prawnych innych niż Skarb Państwa, stają się z tym dniem z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego; nie narusza to praw osób trzecich; uprawnienia państwowych gospodarstw rolnych do będących w dniu wejścia w życie ustawy w ich zarządzie gruntów stanowiących własność Państwa reguluje odrębna ustawa".

W konsekwencji za początek biegu terminu zasiedzenia w niniejszej sprawie przyjęć należy dzień 5 grudnia 1990 roku, a nie, jak to wskazywał pełnomocnik uczestnika – 01.02.1989 r.

Jak już wyżej wskazano uznać należy, iż poprzednik prawny uczestnika wszedł w posiadanie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu w dobrej wierze.

Rozstrzygającym momentem dla oceny dobrej, czy złej wiary posiadacza jest data uzyskania posiadania. Późniejsze zmiany świadomości posiadacza pozostają bez wpływu na tę ocenę i w konsekwencji na długość okresu niezbędnego do tego pierwotnego sposobu nabycia prawa rzeczowego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2003 r., III CZP 35/03, Prok. i Pr. - wkł. 2004, nr 2, s. 32). O przypisaniu posiadaczowi dobrej lub złej wiary przy wykonywaniu posiadania decydują okoliczności opisujące jego stan świadomości w chwili objęcia władztwa nad rzeczą (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2010 r., III CSK 57/10, LEX nr 852661).

W świetle dokonanych ustaleń istnieje podstawa do przyjęcia, że organ zarządzający Zakładem (...) przed jego uwłaszczeniem mieniem Skarbu Państwa wiedział, że zarówno urządzenia jak i działki, na których są posadowione stanowią własność państwową, a zatem że linie energetyczne, którymi zarządza eksploatuje zgodnie z prawem. Nie można też uznać, że nie miał wiedzy co do tego, iż z dniem 5 grudnia 1990 r. został uwłaszczony mieniem państwowym, a tym samym że z tą datą przedmiotowe urządzenia weszły ex lege w skład jego przedsiębiorstwa (art. 49 k.c.) i w związku z tym, że stał się w zakresie treści służebności, posiadaczem zależnym nieruchomości stanowiącej obecnie własność wnioskodawcy.

W tym stanie rzeczy należało dojść do wniosku, że wnioskodawca nie obalił domniemania zawartego w art. 7 k.c. i przyjęć że władanie przez Zakład (...) nieruchomością w zakresie treści odpowiadającej służebności przesyłu od dnia

5 grudnia 1990 r. było posiadaniem w dobrej wierze. W tym stanie rzeczy termin zasiedzenia upłynął w dniu 6 grudnia 2010 i jak wynika z ustaleń nie został on przerwany.

Skutki zasiedzenia przez przedsiębiorcę przesyłowego służebności przesyłu (lub odpowiadającej jej pod względem treściowym służebności gruntowej) w stosunku do właściciela gruntu są znaczące. Otóż w takim wypadku właściciel nie może już domagać się ustanowienia służebności przesyłu z art. 305¹ k.c., albowiem sposób korzystania przez przedsiębiorcę z gruntu jest już definitywnie uregulowany.

Z uwagi na powyższe wniosek należało oddalić.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 kpc – co prawda interesy uczestnika i wnioskodawcy były sprzeczne, niemniej jednak zważywszy na przedmiot postępowania i fakt, iż oddalenie wniosku poprzedzone było stwierdzeniem zasiedzenia prawa przez uczestnika, uznać należy, iż obie strony były w równym stopniu zainteresowane jego wynikiem.

Z.

1. odnotować

2. doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy

3. kal 21 dni

O., 2015-02-16 SSR K. J.